

PIÑATA'S MAKEN

Bij het woord '**piñata**' denken we spontaan aan een **kleurrijke figuur uit papier-maché waarin snoepjes verborgen zitten**. Om al dat zoets te bevrijden, slaan de deelnemers geblinddoekt om beurt met een stok op het papier-maché beeld dat in de hoogte hangt, en dit zolang tot het zich gewonnen geeft en breekt. Maar een piñata is zoveel meer. De gebeurtenissen rond een piñata, zoals het plezier bij het kloppen, het proces van de creatie en de symboliek achter het verhaal, geven de piñata een ziel.

In **Argentinië** is het gebruikelijk om op je **verjaardagsfeest** een piñata te kloppen. Volgens de traditie is het de familie die samenkomt om voor jou een piñata te maken. Als symbool kiezen ze daarbij voor een figuur die iets over jou vertelt. Ben je bijvoorbeeld op dat moment in de ban van de Pokemon-rage of volg je het WK voetbal op de voet, dan zullen ze daar inspiratie uit putten. Zo krijg je elke jaar een andere piñata en zal je je later je verjaardag herinneren aan de hand van het symbool dat de familie toen creëerde.

Het **maken van een piñata** is een ontmoeting, een gelegenheid voor de familie om tijd met elkaar door te brengen en te praten over koetjes en kalfjes of om diepere levenskwesaties aan te snijden. In realiteit is het ook zo dat het maken van een piñata een tijdrovend proces is en een zekere handigheid vergt. Vandaag kan je een piñata in de winkel kopen, en vele mensen maken daar dankbaar gebruik van, al betekent dit wel dat de piñata aan betekenis inboet.

Een piñata maken gebeurt in **stadia**. Een ballon of een structuur in karton vormen de basis om lagen papier-maché op aan te brengen, dat zijn stroken krantenpapier geweekt in een lijmengsel van bloem en water. Elke laag heeft een droogtijd nodig, wat het proces rekt in de tijd. Halfweg, tussen twee lagen in, komt het touw om later de piñata aan op te hangen. De kunst bestaat erin om de figuur zo te verharderen dat ze moeilijk te kloppen maar toch kloppaar is. Over de 'naakte' piñata komt vervolgens de versiering in kleurrijk zijde- of crêpepapier. Typisch daaraan zijn de franjes, die mooi onder elkaar zitten. Als laatste stap gaat de snoep de piñata in, via een kleine opening in het omhulsel.

Alle genodigden zijn welkom om tijdens het **feest** deel te nemen aan het kloppen van de piñata. De kandidaten stellen zich op in rij, met de jongsten vooraan. Zodra je aan de beurt bent, krijg je een blinddoek om en desoriënteren de anderen je door je enkele keren rond te draaien. Terwijl jij met je stok probeert om de piñata te raken, zingt de groep (in sommige Latijns-Amerikaanse landen): '*Dale, dale dale, no pierdas el tino. Por que si lo pierdes, pierdes el camino. Ya le diste uno. Ya le diste dos. Ya le diste tres. Y tu tiempo se acaba**.' Aan het einde van het piñata-lied is je beurt voorbij. Wanneer de piñata uiteindelijk breekt, storten alle aanwezigen zich op het rondvliegende snoep. Het gaat er hevig aan toe in Argentinië.

De eerste berichten over een gelijkaardig ritueel zijn terug te vinden in de **reisverhalen van Marco Polo**, de Italiaanse ontdekkingsreiziger uit de dertiende eeuw. In China had hij gezien hoe de inwoners aan het begin van de lente een vruchtbare oogst afsmeekten met het stuk kloppen van een in klei gebakken os-figuur gevuld met zaden en vruchten. Marco nam het gebruik mee naar Europa, waar het in Italië de naam piñata kreeg, naar het Italiaanse 'pignatta' wat 'kapotslaan' wil zeggen.

Tot grote verbazing van de Spaanse **conquistadores** troffen zij in het Zuid-Amerika van de zestiende eeuw een gelijkaardig ritueel aan, waarmee de plaatselijke bevolking de god Huitzilopochtli vereerde. In hun streven naar het evangeliseren van de pagaanse bevolking, wisten de conquistadores dit ritueel handig om te buigen naar een metafoor voor het christendom. Zij introduceerden een stervormige piñata met zeven punten die de zeven hoofdzonden symboliseerden. De blinddoek stond voor (blind) vertrouwen in je geloof, de stok om de verleidingen te bekampen en de snoep als beloning voor het weerstaan aan de zonde. In Mexico vind je deze piñata terug bij de Posadas, een feest dat aan Kerstmis voorafgaat.

Ook in **België** vieren we binnen ons gezin verjaardagen met een piñata. We houden zo de Argentijnse traditie levend. Het gaat er wel iets minder ruig aan toe dan in Argentinië: wij verzamelen alle snoep in een kom om die vandaaruit eerlijk te verdelen onder de deelnemers. We maakten ook een Nederlandstalig liedje: 'Piñata, piñata, ik kom eraan. Piñata, piñata, ik ga je slaan. Eén, twee, drie!' Omdat het gebruik hier niet gekend was, werd ik uitgenodigd op de school van mijn kinderen om erover te vertellen. Ondertussen geef ik ook workshops piñata maken, waarbij ik veel aandacht schenk aan ontmoeting en het verhaal achter het gebruik. Zo blijft de ziel van de piñata behouden.

*Raak het, raak het, raak het en verlies je doel niet. Want als je het verliest, raak je de weg kwijt. Je raakt het één keer. Je raakt het twee keer. Je raakt het drie keer. En je tijd is om.

Beeld: Piñata's maken | © Joana Rossi

INZENDER

Joana Rossi
Atelier Rojo
<http://www.atelierrojo.com>

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken
Ambacht, vakmanschap en techniek

TREFWOORD

#sociaal gebruik #techniek